

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ
Қ А Р О Р И

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
КАБИНЕТА МИНИСТРОВ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

17 январь 2018 й.г.

№ 33

Тошкент ш. – г. Ташкент

Биржа ва кўргазма-ярмарка савдоларини тартибга солишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Биржа ва кўргазма-ярмарка савдоларини янада тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида” 2017 йил 29 сентябрдаги ПҚ-3295-сон қарорига асосан, биржа ва кўргазма-ярмарка битимлари бўйича ўзаро ҳисоб-китобларни амалга оширишнинг шаффоф, бозор механизмларини шакллантириш ҳамда мажбуриятларнинг бажарилиши кафолатларини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Товар-хомашё биржаларида ҳисоб-китоб-клиринг операцияларини ўтказиш қоидалари 1-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Белгилаб қўйилсинки:

биржа савдоларида муайян турдаги ва сифатдаги, шу жумладан ҳосила молиявий воситалар (деривативлар), дастлабки кўздан кечиришни талаб этмайдиган, сифат кўрсаткичлари ўзгармаслиги ва биржа битимлари мунтазам равишда тузилиши билан тавсифланадиган белгиланган тартибда биржа савдоларига қўйиладиган товарлар сотилади;

товар-хом ашё биржалари томонидан ташкил этиладиган ва ўтказиладиган кўргазма-ярмарка савдоларида, биржа товарига қўйилган талабларга жавоб бермайдиган ҳамда сотиб олувчиларга, уларнинг намуналари ва моделларини, электрон каталогларини, реклама бюллетенларини, проспектларини ёки сотувга қўйилаётган товарни тавсифловчи бошқа ҳужжатларини олдиндан кўриб чиқиш имкониятини тақдим этишни талаб этадиган ҳар қандай товарлар сотилади.

3. Ўзбекистон Республикаси Хусусийлаштирилган корхоналарга кўмаклашиш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси товар-хомашё биржалари билан биргаликда биржа савдолари қоидаларининг ушбу қарор талабларига мувофиқлаштирилишини таъминласин.

4. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг 2-иловага мувофиқ айрим қарорларига ўзгартиришлар киритилсин.

5. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари – Молия вазири Ж.А. Қўчқоров ҳамда Ўзбекистон Республикаси Хусусийлаштирилган корхоналарга кўмаклашиш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитасининг раиси Р.А. Гулямов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2018 йил 17 январдаги
33-сон қарорига
1-илова

Товар-хомашё биржаларида ҳисоб-китоб-клиринг операцияларини ўтказиш қоидалари

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу қоидалар, Ўзбекистон Республикасининг “Биржалар ва биржа фаолияти тўғрисида”ги Қонуни ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Биржа ва кўргазма-ярмарка савдоларини янада тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида” 2017 йил 29 сентябрдаги ПҚ-3295-сон қарорига мувофиқ товар-хомашё биржаларининг биржа савдоларида ҳисоб-китоб-клиринг операцияларини ўтказиш тартибини белгилайди.

2. Ушбу қоидаларда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

биржа савдолари – биржа томонидан биржа савдолари қоидаларига мувофиқ ташкил этиладиган биржа товари савдолари;

клиринг – биржа аъзолари ва уларнинг мижозларининг ўзаро мажбуриятларини белгилаш, аниқлаштириш ва ҳисобга олишга доир операциялар мажмуаси, шунингдек, ушбу Қоидалар ва Биржа савдоси қоидаларига мувофиқ улар ўртасида амалга ошириладиган ўзаро ҳисоб-китоблар;

ҳисоб-китоб-клиринг палатаси (ХККП) – клиринг электрон тизими орқали биржа битимлари (кейинги ўринларда битим деб аталади) бўйича клиринг, ҳисоб-китоб ва ўзаро ҳисоб-китобларни амалга оширишни таъминловчи биржанинг таркибий бўлинмаси;

клиринг иштирокчиси – акцепт йўллаган ва ушбу Қоидаларда белгиланган тартибда ҳисоб-китоб-клиринг палатасида рўйхатдан ўтган биржа аъзоси ва/ёки унинг мижози;

клиринг электрон тизими – ушбу Қоидаларга мувофиқ клирингни амалга ошириш учун мўлжалланган дастурий-техник воситалар, маълумотлар базалари, телекоммуникация воситалари ҳамда ХККП дастурий таъминоти йиғиндиси;

клиринг (ҳисоб) регистрлари – битимлар тузиш ва битимлар бўйича мажбуриятларни бажаришга мўлжалланган пул маблағлари қолдиқлари тўғрисида маълумотларни ҳисобга олиш, шунингдек, клиринг иштирокчиларининг битимлар бўйича мажбуриятлари ва талаблари ҳисобини юритишда фойдаланиладиган ХККПнинг ички электрон ҳисоб регистрлари;

пул маблағларини блокировкалаш – битим бўйича харидорлар ва сотувчилар мажбуриятларининг тўлиқ бажарилишини таъминловчи пул маблағлари ҳаракатини битим ёпилгунга қадар тўхтатиб қўйиш;

ҲККП иккиламчи ҳисобварағи – биржага хизмат кўрсатувчи банкда харидорлар ва сотувчиларнинг маблағларини сақлаш ҳамда битимлар бўйича ҳисоб-китоблар ўтказиш учун очилган биржанинг талаб қилиб олингунча иккиламчи депозит иккиламчи ҳисобварақлари;

фойдаланувчининг индивидуал рақами (кейинги ўринларда ФИР деб аталади) – клиринг иштирокчисига бериладиган махсус хос рақам;

клиринг иштирокчилари реестри (КИР) – ушбу Қоидаларга мувофиқ ҲККПда рўйхатга олинган клиринг иштирокчилари рўйхати;

тузилган битимлар реестри (ТБР) – имзоланган ва рўйхатга олинган битимлар рўйхати;

тўловлар амалга оширилган битимлар (ТАОБ) – биржа товарини юклаш учун сотувчига асос бўладиган ва тузилган битим бўйича қарздорликни тўлиқ қоплайдиган миқдорда сотиб олувчининг ҲККПдаги ҳисобварағига пул маблағлари келиб тушган битимлар рўйхати;

етказиб бериш ҳужжатлари реестри (ЕБҲР) – юклаш санаси ва юкланган биржа товари миқдори кўрсатилган ҳолда юклаш амалга оширилган битимлар рўйхати;

закалат – клиринг иштирокчилари амалга оширадиган битимлар бажарилишини қафолатлаш учун улар томонидан ҲККПга киритиладиган қафолат таъминоти маблағлари;

контрагент – битим бўйича мажбурият олган ва битимнинг бошқа томонига қарши қўйиладиган тараф - харидор сотувчи учун ва сотувчи харидор учун.

2-боб. ҲККПнинг мақоми, функциялари, ҳуқуқ ва мажбуриятлари

3. ҲККП биржанинг таркибий бўлинмаси бўлиб, юридик шахс мақомига эга эмас ҳамда биржа номидан ушбу Қоидаларда назарда тутилмаган ҳар қандай мустақил операция ва ҳаракатларни содир этиш ҳуқуқисиз иш олиб боради.

4. ҲККП қуйидаги асосий функцияларни бажаради:

клиринг иштирокчиларини рўйхатга олади;

клиринг иштирокчиларига ҳисобварақлар очилиши ва юритилишини таъминлайди;

битимлар бўйича ўзаро ҳисоб-китобларнинг ўз вақтида ва тўлиқ ҳажмда амалга оширилишини таъминлайди;

ўзаро мажбуриятларни белгилайди, аниқлаштиради ва ҳисобга олади, шунингдек, клиринг иштирокчиларининг тузилган битимлар бўйича мажбуриятлари ҳисобини алоҳида-алоҳида юритади;

клиринг яқунларига кўра зарур ахборотни шакллантиради ва клиринг иштирокчиларига тақдим этади;

клиринг амалга оширилаётган битимлар, клиринг натижалари тўғрисидаги ахборотнинг қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ сақланишини таъминлайди;

тузилган битимлар бўйича мажбуриятларнинг бажарилишини назорат қилади;

қафолат бадалларининг киримини таъминлайди.

5. ҲККП қуйидаги ҳуқуқларга эга:

клиринг ўтказиш усулини мустақил танлаш;

сотувчи-норезидентнинг топшириғига кўра сотувчи-норезидентнинг импорт контрактлар бўйича ҲҚКПдаги ҳисобварағига фақат биржа савдоларида тузилган импорт контрактлар, божхона тўловлари, суд харажатлари ва бевосита биржа контрактларини тузиш билан боғлиқ хизматлар ҳақини тўлаш учун ўтказилган маблағларни (воситачилик йиғимлари, брокерлик мукофотлари, транспортда ташиш ва қонунчиликка мувофиқ бошқа харажатларни) йуналтириш;

клиринг иштирокчиси битим бўйича ўз мажбуриятларини бажармаган ёки лозим даражада бажармаган тақдирда, шунингдек, биржанинг арбитраж ва/ёки интизом комиссияларининг клиринг иштирокчисига, белгиланган биржа савдоси қоидалари ёки шартномавий мажбуриятларни бузганлик учун жарима қўллаш тўғрисидаги қарори мавжуд бўлганда, айбдор клиринг иштирокчисининг шахсий ҳисобварағидан жарима суммасини акцептсиз тартибда ҳисобдан чиқариш;

биржа савдолари электрон тизимида битимлар қайд этилиши билан воситачилик йиғимларини ҳисобдан чиқариш, шунингдек, брокерлар учун мукофот пулларини олиш;

клиринг иштирокчиларидан ҳисоб-китоб-клиринг операциялари учун зарур ахборот олиш.

6. ҲҚКП қуйидагиларга мажбур:

фақат биржада рўйхатга олинган битимлар ва улар билан боғлиқ операциялар (воситачилик йиғимлари, брокерлар мукофотлари, транспортда ташиш ва қонунчиликка мувофиқ бошқа харажатлар) бўйича ҳисоб-китоб ва ўзаро ҳисоб-китобларни амалга ошириш;

хар бир клиринг иштирокчиси мажбуриятларининг ҳисоби алоҳида-алоҳида юритилишини таъминлаш;

битим мазмуни тўғрисидаги ахборотнинг махфийлигини таъминлаш ва қонунчиликда назарда тутилган ҳолатлардан ташқари, ушбу ахборотни клиринг иштирокчиларининг розилигисиз учинчи шахсларга тақдим этмаслик.

7. Клиринг ва ҲҚКП иштирокчиларига ҲҚКП ҳисобварақларидаги маблағлардан фойдаланган ҳолда, пулли талабдан бошқа шахс фойдасига воз кечиш бўйича операцияларни ўтказиш тақиқланади.

3-боб. Клиринг иштирокчиларини рўйхатга олиш

8. Клиринг иштирокчиси сифатида юридик шахс бўлган биржа аъзолари ва/ёки уларнинг мижозлари, шу жумладан, хорижий (қонунчиликда белгиланган тартибда), шунингдек, белгиланган тартибда яқка тартибдаги тадбиркор сифатида юридик шахс ташкил этмасдан (биржа савдоларида харидорлар сифатида) рўйхатга олинган жисмоний шахслар рўйхатдан ўтиши мумкин.

9. ҲҚКП биржа савдолари қоидаларида кўрсатилган барча зарур ҳужжатларни олгандан кейин бир иш куни давомида биржа аъзоси ва/ёки унинг мижозига ФШР беради ҳамда амалга ошириладиган битимлар бўйича мажбуриятларни ва талаб ҳуқуқини ҳисобга олиш учун зарур бўлган тегишли шахсий ҳисобварақни очади.

10. КИР клиринг иштирокчисининг батафсил реквизитларини, раҳбар ва унинг лавозими тўғрисидаги ахборотни, клиринг иштирокчиси сифатида рўйхатдан ўтиш санасини ўз ичига олади.

11. ҲККП ушбу Қоидаларда назарда тутилган ҳолатларда клиринг иштирокчисига хизмат кўрсатишни тўхтатади.

4-боб. ҲККПда ҳисобварақларни юритиш тартиби

12. Биржа хизмат кўрсатувчи банкда клиринг иштирокчиларининг пул маблағлари ҳисоби учун мўлжалланган ҲККП иккиламчи ҳисобварағини очади, уларнинг ҳисоби ҲККПда алоҳида шахсий ҳисобварақларда юритилади.

13. ҲККП клиринг иштирокчиларининг ҳисобварақлари ҳисобини юритади.

14. Агар қонунчиликда бошқача тартиб белгиланган бўлса, клиринг иштирокчисининг шахсий ҳисобварағини ёпиш ҲККП томонидан ҳисобварақ эгаси (ёки унинг ҳуқуқий вориси) топшириғи бўйича амалга оширилади.

15. Шахсий ҳисобварақни ёпишдан олдин ундаги қолдиқ пул маблағлари хизмат кўрсатувчи банкдаги ҳисобварақ эгасининг ҳисоб рақамларига ёки унинг топшириғига кўра ЛОРО-ҳисобрақамига қонунчиликка мувофиқ ўтказилади.

16. Шахсий ҳисобварақни ёпиш фақат ҳисобварақда қолдиқ пул маблағлари бўлмаганда амалга оширилади.

17. Ҳисобварақ реквизитларини ўзгартириш клиринг иштирокчисининг номи ёки бошқа реквизитларидаги ўзгаришларга мувофиқ амалга оширилади.

18. Ҳисобварақ эгаси ҲККПда қуйидагилар бўйича кўрсатмалар беришга ҳақли: пул маблағларини (пул маблағларининг бир қисмини) шахсий ҳисобварақдан хизмат кўрсатувчи банкдаги ўзининг ҳисобварағига қайтариш;

агар битим биржа савдолари қоидалари ва қонунчиликка мувофиқ рўйхатдан ўтказилган бўлса битим бўйича клиринг ўтказиш.

19. ҲККП тузилган битимлар бўйича ўзаро ҳисоб-китобларни амалга ошириш йўли билан клиринг иштирокчиларининг шахсий ҳисобварақлари билан операцияларни олиб боради.

20. Томонларнинг ва битим иштирокчиларининг ўзаро мажбуриятлари ҳисоб-китоби ЮХРга асосан амалга оширилади.

21. ҲККП фақат битимлар тузилиши ва бажарилиши билан боғлиқ операциялар бўйича шахсий ҳисобварақлар орқали пул маблағлари ўтказмаларини амалга ошириши мумкин.

22. ҲККП клиринг иштирокчиларининг пул маблағларини, уларнинг топшириқларига асосан, уларнинг шахсий ҳисобварақларидан хизмат кўрсатувчи банкдаги ҳисобрақамларига ўтказиш ҳуқуқига эга.

5-боб. Клиринг иштирокчиларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

23. Клиринг иштирокчиси қуйидаги ҳуқуқларга эга:

биржа томонидан рўйхатга олинган битимлар бўйича клирингда иштирок этиш; шахсий ҳисобварақнинг ҳолати, мажбуриятларнинг бажарилиши тўғрисида зарур ахборотни олиш;

биржа ва контрагентлар олдидаги пул мажбуриятларини, шунингдек, контрагент розилиги билан биржа товарини етказиб бериш бўйича мажбуриятларини муддатидан олдин бажариш;

ўз шахсий ҳисобварағидаги бўш пул маблағларини ўзининг хизмат кўрсатувчи банкдаги ҳисоб рақамига чиқариш.

24. Клиринг иштирокчиси – биржа аъзоси мижозининг мажбуриятлари:

ҲҚКПга ушбу Қоидаларга мувофиқ ишончли ахборот бериш;
шартнома бекор қилинган тақдирда, шартнома бекор бўлгунга қадар юзага келган мажбуриятларни бажариш;
ахборот махфийлиги тартибига риоя қилиш;
ушбу Қоидаларда белгиланган талабларга риоя қилиш.

25. Клиринг иштирокчиси – биржа аъзосининг мажбуриятлари:

мижоз билан шартнома тузганда, уни биржа савдолари қоидалари ҳамда клиринг ва ҳисоб-китобларни амалга ошириш шартлари билан таништириш;

ўз ҳисобидан ва мижоз ҳисобидан амалга оширилган битимлар ҳисобини алоҳида-алоҳида юритиш;

ўз мижозларига биржадан олинган уларга тааллуқли бўлган ҳар қандай ахборот ҳақида маълум қилиш;

ўз мижозларини, уларнинг манфаатларида тузилган битимларнинг бажарилмай қолишига олиб келувчи ёки олиб келиши мумкин бўлган вазиятларнинг юзага келганлиги тўғрисида кечиктирмай хабардор қилиш;

ўз мижозларини клирингга тааллуқли ҳар қандай фактлар ҳақида кечиктирмай огоҳлантириш;

мижозларини, ушбу Қоидалар ва биржа савдолари қоидаларига киритилган ҳар қандай ўзгартириш ва қўшимчалар киритилганлиги тўғрисида ўз вақтида хабардор қилиш;

ўз фаолияти доирасида, жинойй фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш ҳақидаги қонунчиликка амал қилинишини таъминлаш.

Биржа аъзолари қонун ҳужжатларига ва биржа савдолари қоидаларига мувофиқ бошқа мажбуриятларга ҳам эга бўлиши мумкин.

6-боб. ҲҚКПнинг клиринг иштирокчилари билан ўзаро ҳамкорлиги

26. ҲҚКПнинг клиринг иштирокчилари билан ўзаро ҳамкорлиги клиринг хизмати кўрсатиш шартномаси асосида амалга оширилади.

27. Биржа аъзоси ва унинг мижози ўртасидаги ўзаро муносабатлар улар ўртасида қонун ҳужжатларига мувофиқ тузилган топшириқ (воситачилик) шартномаси билан тартибга солинади.

28. ҲҚКПнинг биржа аъзоларининг мижозлари билан ўзаро ҳамкорлиги уларга хизмат кўрсатувчи биржа аъзолари орқали амалга оширилади. Биржа аъзолари, агар топшириқ шартномасида кўрсатилган бўлса, ўз мижозларининг вакиллари ҳисобланадилар.

ҲҚКПга топшириқлар клиринг иштирокчилари томонидан электрон рақамли имзодан фойдаланган ҳолда ҳам берилиши мумкин.

29. Биржа ва клиринг иштирокчилари ўртасидаги, клиринг ва ҳисоб-китоб бўйича, шунингдек, клиринг иштирокчиларининг шартномавий мажбуриятлари бажарилиши тўғрисидаги маълумотлар алмашинуви ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланилган ҳолда амалга оширилиши мумкин.

7-боб. Клирингни ўтказиш тартиби

30. Клиринг иштирокчилари рўйхатдан ўтганларидан кейин, ҲҚКПнинг биржага хизмат кўрсатувчи банкда очилган иккиламчи ҳисобрақамига биржа савдоларида иштирок этиш ҳамда ўз мажбуриятларини бажариш учун пул маблағларини ўтказадилар.

31. Клиринг иштирокчиси закат сифатида ва/ёки битимлар бўйича ўз мажбуриятларини бажариш учун пул маблағларини биржага хизмат кўрсатувчи банкдаги ҲҚКП нинг иккиламчи ҳисоб рақамига уларни иштирокчининг шахсий ҳисобварағига кирим қилиш учун ўтказадилар. Закат миқдори биржа савдоси қоидаларида белгиланади.

32. ҲҚКП ҳар бир клиринг иштирокчисининг пул маблағлари ва мажбуриятларини уларнинг шахсий ҳисобварақларида алоҳида ҳисобга олади.

33. Клиринг иштирокчиларининг ҲҚКПдаги шахсий ҳисобварақларидаги маблағлари қуйидаги мақсадларда ишлатилади:

битимлар бўйича мажбуриятларни бажариш билан боғлиқ улар ўртасидаги ўзаро ҳисоб-китоб учун;

савдо сессияларида иштирок этиш учун закат сифатида;

мижознинг топшириғига кўра - клиринг иштирокчисининг маблағларини унга хизмат кўрсатувчи банкдаги ҳисоб рақамига қайтариш учун;

биржа хизматларига ҳақ тўлаш, брокерлик мукофотлари бўйича ҳисоб-китобларни амалга ошириш учун;

қонун ҳужжатларига мувофиқ тузилган экспорт (импорт) битимлари ижроси билан боғлиқ тўловларни амалга ошириш учун;

битимларнинг тузилиши ва бажарилиши билан боғлиқ бошқа ҳолатларда.

Битимлар бўйича ҳисоб-китоблар фақат клиринг электрон тизими орқали амалга оширилади.

34. Электрон клиринг тизими ҳар бир савдо сессиясидан олдин буюртмаларнинг таъминланганлиги бўйича назоратни амалга оширади. Буюртмаларнинг таъминланганлигини назорат қилиш савдо сессиялари доирасида тузиладиган битимларга буюртмалар бўйича амалга оширилади.

35. Клиринг электрон тизими ТБРга асосан клиринг иштирокчиларининг мажбуриятларини белгилайди ва закатларга тақиқ қўяди. Биржанинг воситачилик йиғимлари қонун ҳужжатларига мувофиқ белгиланган тарифларга асосан ушлаб қолинади.

36. Битим рўйхатга олингандан сўнг харидор шартномада белгиланган муддатларда битим бўйича молиявий мажбуриятларни тўлиқ қоплаш учун ҲҚКП нинг биржага хизмат кўрсатувчи банкдаги иккиламчи ҳисобрақамига қўшимча маблағлар ўтказиши шарт. Ушбу суммага ҲҚКП томонидан мажбуриятларнинг сотувчи томонидан тўлиқ бажарилишигача тақиқ қўйилади.

37. ТАОБ сотувчига биржа товарини етказиб бериши учун асос бўлади.

38. Биржа товарини етказиб бериш натижаларига кўра клиринг иштирокчиси – сотувчи томонидан ХККПга биржа товари етказиб берилган пайтдан эътиборан уч иш куни давомида, аммо тузилган битим шартларида белгиланган охириги етказиш кунидан кейинги кундан кечиктирмай етказиб бериш ҳақида ахборот берилади. Ушбу битим бўйича сотувчи ва харидорларнинг пул маблағлари, клиринг электрон тизими томонидан, ЮХР ўтказилгангунга қадар тақиқда қолади.

39. Клиринг иштирокчиси – сотувчи томонидан тақдим этилган юклаш тўғрисидаги ахборотда битим рақами, биржа товари ҳажми, етказиб берилган биржа товарининг умумий суммаси, юкланган сана, ҳисобварақ-фактура рақами ва у биржа товарини етказиб берганини тасдиқловчи бошқа ахборот бўлиши керак.

40. ЮХР тақдим қилинган кундан кейин бир иш кунидан кечиктирмай, клиринг электрон тизими, харидорнинг биржа товарини етказиб берилиши бўйича эътирози бўлмаган тақдирда, сотувчи томонидан бажарилган мажбуриятлар миқдоридаги пул маблағларини харидор шахсий ҳисобварағидан сотувчининг шахсий ҳисоб варағига кейинчалик унинг хизмат кўрсатувчи банкидаги ҳисобварағига кўчириш орқали ўтказиладиган ҳамда битимни ушбу Қоидалар ва биржа савдоси қоидалари шартларига мувофиқ ёпади.

8-боб. Тузилган биржа битимларининг бажарилишини таъминлаш тартиби

41. Тузилган битимларни ёпиш қуйидаги ҳолатларда амалга оширилади:

клиринг иштирокчилари – сотувчи ва харидор томонидан битим бўйича мажбуриятлар лозим даражада бажарилганда;

клиринг иштирокчиси – сотувчи ва харидор томонидан битим бўйича мажбуриятлар бажарилмаганда ва улар томонидан жарима тўлангандан сўнг;

клиринг иштирокчилари - сотувчи ва харидор жарима тўлаб/тўламасдан битимни ёпишга ўзаро рози бўлганда;

арбитраж комиссиясининг қарорига кўра;

клиринг иштирокчилари – сотувчи ва харидорнинг шартномада кўрсатилган муддат давомида эътирозлари бўлмаганда, жарималарсиз.

42. Агар шартнома шартларида кўрсатилган муддат ўтгандан кейин клиринг иштирокчиси битим бўйича мажбуриятларни бажармаса, ХККП:

шартномани харидор томонидан тўланмаганлиги учун бекор қилади;

шартномани Арбитраж комиссиясининг қарорига кўра биржа товари етказиб берилмаганлиги ёки танлаб олинмаганлиги учун бекор қилади;

клиринг иштирокчиси – сотувчи ёки харидорнинг ҳисоб рақамига, шартномавий мажбуриятлар бажарилмаганлиги учун зақалат миқдоридаги жаримани ўтказилади.

43. Биржа аъзоларининг биржа битимлари бўйича пул маблағлари етарли бўлмаганда, мажбуриятларнинг бажарилиши Тузилган биржа битимларининг бажарилишини таъминлаш фонди маблағлари ҳисобидан таъминланиши мумкин, бу таъминот Биржа савдоси қоидаларида белгиланган тартибда пулли ва қайтариш асосида берилади.

9-боб. Клиринг хизмати кўрсатишни тўхтатиш

44. Қуйидаги ҳолатларда ҲККП клиринг иштирокчисига клиринг хизмати кўрсатишни тўхтатади ва унинг шахсий ҳисобварағини ёпади:

- қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда шартнома бекор қилинганда;
- клиринг иштирокчиси тугатилганда;
- суд ва бошқа ваколатли органларнинг қарорига кўра;
- қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ҳолатларда.

10-боб. Низоларни ҳал этиш тартиби

45. Ушбу Қоидаларни биржа ва клиринг иштирокчилари ўртасида, шунингдек, клиринг иштирокчилари ўртасида қўллаш жараёнида юзага келадиган барча низолар ва келишмовчиликлар биржанинг Арбитраж комиссиясида ёки судда эътироз тартибида кўриб чиқиш йўли билан ҳал этилади.

11-боб. Яқунловчи қоида

46. Ушбу Қоидалар талаблари бузилишида айбдор бўлган шахслар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб берадилар.

Вазирлар Маҳкамасининг
2018 йил 17 январдаги
33-сон қарорига
2-илова

Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига киритилаётган ўзгартиришлар

1. Вазирлар Маҳкамасининг “Биржа ва ярмарка савдосининг самарадорлигини оширишга доир чора-тадбирлар тўғрисида” 1999 йил 15 апрелдаги 174-сон қарорида (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 1999 й., 4-сон, 19-модда):

а) 2-банднинг иккинчи хатбошидан “(ишлар, хизматлар)” сўзлари чиқариб ташлансин;

б) 3-банд куйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«3. Белгилансинки:

биржа товари белгиланган тартибда биржа савдоларига қўйилган муайян тур ва сифатдаги товар, шу жумладан, дастлабки кўриқдан ўтказишни талаб қилмайдиган, сифат кўрсаткичларининг ўзгармаслиги ва биржа битимлари тузилишининг доимийлиги билан тавсифланадиган ҳосила молиявий воситалар (деривативлар)дир;

кўргазма-ярмарка савдоларида биржа товарига қўйилган талабларга жавоб бермайдиган ҳамда харидорларга уларнинг намуналари ва моделларини, электрон каталогларини, проспектларини, реклама бюллетенларини ёки тавсифловчи бошқа ҳужжатларини кўриб чиқиш имкони берилишини талаб қиладиган ҳар қандай товарлар сотилиши мумкин»;

в) 2-иловада:

илованинг номидан “(ишлар, хизматлар)” сўзлари чиқариб ташлансин;

1-банддан “,ишлар, хизматлар (кейинги ўринларда – товар)” сўзлари чиқариб ташлансин;

4-банд куйидаги таҳрирда баён қилинсин:

“4. Биржада битимлар:

биржа савдоларида биржа товарлари билан;

кўргазма-ярмарка савдоларида биржа товарига қўйилган талабларга жавоб бермайдиган ҳамда харидорларга уларнинг намуналари ва моделларини, электрон каталогларини, проспектларини, реклама бюллетенларини ёки тавсифловчи бошқа ҳужжатларини кўриб чиқиш имкони берилишини талаб қиладиган ҳар қандай товарлар билан тузилиши мумкин”.

2. Вазирлар Маҳкамасининг “Товар-хомашё биржалари фаолиятини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” 2004 йил 31 майдаги 251-сон қарорида (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2004 й., 5-сон, 50-модда):

а) 1-банд куйидаги таҳрирда баён қилинсин:

“1. Белгилаб қўйилсинки:

товар-хомашё биржаларида биржа, аукцион, кўргазма-ярмарка савдолари:

муайян турдаги ва сифатдаги товарлар, шу жумладан, белгиланган тартибда биржа савдоларига қўйилган ҳосила молиявий воситалар (деривативлар) электрон биржа савдолари натижалари бўйича биржа битимлари;

товарлар (ишлар, хизматлар), шу жумладан, ўзига хос хусусиятларга эга бўлган товарлар аукцион савдолари (шу жумладан, давлат харидларини ташкил этиш бўйича электрон савдолар) натижалари бўйича аукцион битимлари;

биржа товарига қўйилган талабларга жавоб бермайдиган ҳамда харидорларга уларнинг намуналари ва моделларини, электрон каталогларини, проспектларини, реклама бюллетенларини ёки бошқа тавсифловчи ҳужжатларини кўриб чиқиш имкони берилишини талаб қиладиган ҳар қандай товар билан кўргазма-ярмарка битимлари тузиш воситасида ташкил этилиши мумкин;

б) 3-банд иккинчи хатбоши қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

“биржа савдоларининг иштирокчилари фақат биржа аъзолари – биржа томонидан белгиланган тартибда биржа савдоларида иштирок этиш ва биржа битимларини тузиш ҳуқуқини олган юридик шахслар ҳисобланади. Биржа аъзолари биржа савдоларида улар номидан биржа битимларини тузиш ваколоти берилган ўз ходимлари орқали иштирок этадилар”;

в) 4-банднинг иккинчи хатбошида “брокерлик ўринлари” сўзлари “биржа аъзоси мақоми” сўзлари билан алмаштирилсин;

г) 5-банднинг иккинчи хатбоши қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

“биржа товарлари котировкалари доимий равишда (бир ҳафтада камида бир марта) биржанинг расмий веб-сайтида эълон қилинади”.

3. Вазирлар Маҳкамасининг “Устав фондида давлат улуши бўлган корхоналарнинг самарали бошқарилишини ва давлат мулкнинг зарур даражада ҳисобга олинишини таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида” 2006 йил 16 октябрдаги 215-сон қарори (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2006 й., 10-сон, 77-модда) билан тасдиқланган Давлат корхоналари тўғрисидаги низом 10-бандининг биринчи ва тўртинчи хатбошиларидаги, 11-бандининг иккинчи хатбошидаги, 13-бандининг бешинчи хатбошидаги, 17-бандининг олтинчи ва еттинчи хатбошиларидаги, 21-бандининг иккинчи хатбошидаги, 31-бандидаги “Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш” сўзлари “Хусусийлаштирилган корхоналарга кўмаклашиш” сўзлари билан алмаштирилсин.